

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง แบบภาวะผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับแบบภาวะผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3
2. เพื่อเปรียบเทียบแบบภาวะผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 ที่มีมาตรฐานวิทยฐานะแตกต่างกัน
3. เพื่อเปรียบเทียบแบบภาวะผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 ที่มีประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งผู้บริหารแตกต่างกัน

สมมติฐานของการวิจัย

1. ผู้บริหาร โรงเรียนที่มีมาตรฐานวิทยฐานะต่างกันปฏิบัติแบบภาวะผู้นำแตกต่างกัน
2. ผู้บริหาร โรงเรียนที่มีประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งผู้บริหาร โรงเรียนต่างกันปฏิบัติแบบภาวะผู้นำแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในวิจัย ได้แก่ ผู้บริหาร โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 ปีการศึกษา 2549 จำนวนทั้งสิ้น 247 คน

กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหาร โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 ซึ่งได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างอย่างง่ายโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างได้จำนวน 182 คน

2. ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ มาตรฐานวิทยฐานะและประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งของ
ผู้บริหาร โรงเรียน

ตัวแปรตาม ได้แก่ แบบภาวะผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนประกอบด้วยแบบภาวะผู้นำ

3 ด้าน คือ

- 1) แบบภาวะผู้นำที่ยึดสถาบันเป็นหลัก
- 2) แบบภาวะผู้นำที่ยึดบุคคลเป็นหลัก
- 3) แบบภาวะผู้นำที่ยึดการประสานประโยชน์เป็นหลัก

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล สำหรับการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม
ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นจำนวน 1 ชุด แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็น
แบบสำรวจรายการ (Check List) ได้แก่ เพศ มาตรฐานวิทยฐานะ และประสบการณ์ในการดำรง
ตำแหน่งผู้บริหาร

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับแบบภาวะผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียน สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วน
ประมาณค่า (Rating Scale) ภายใต้อंकประกอบ 3 ด้าน คือ ด้านแบบภาวะผู้นำที่ยึดสถาบันเป็น
หลักจำนวน 15 ข้อ ด้านแบบภาวะผู้นำที่ยึดบุคคลเป็นหลักจำนวน 20 ข้อ และด้านแบบภาวะผู้นำที่
ยึดการประสานประโยชน์เป็นหลักจำนวน 15 ข้อ รวมทั้งหมด 50 ข้อ แต่ละข้อกำหนดตัวเลือกไว้
5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อยและน้อยที่สุดนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ หาค่า IOC
หลังจากนั้นนำไปใช้กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คนแล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่น
โดยหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบัต ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ .80

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

4.1 ขอนหนังสือแนะนำตัวผู้วิจัยและขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามจาก
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

4.2 นำแบบสอบถามให้แก่กลุ่มตัวอย่างและเก็บรวบรวมคืนด้วยตนเองในวันประชุม
ประจำเดือนผู้บริหาร โรงเรียนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 ใช้เวลาเก็บ

รวบรวมข้อมูลเป็นเวลา 2 สัปดาห์ได้แบบสอบถามคืนจำนวน 182 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 แล้วนำไปวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อสรุปผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้ข้อมูลครบตามต้องการแล้ว ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ ซึ่งดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ตรวจสอบแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาทั้งหมด และคัดเลือกลเฉพาะแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์
2. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นการสำรวจรายการ (Check List) โดยนำมาหาค่าร้อยละแต่ละรายการ และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ตารางประกอบการบรรยาย
3. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยรวมรายด้านและรายข้อ เพื่อต้องการระดับการปฏิบัติแล้วนำไปแปลผลโดยใช้เกณฑ์สัมบูรณ์ (Absolute Criteria) ของ วิเชียร เกตุสิงห์ ดังนี้
 - ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.50 - 5.00 หมายความว่า แบบภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนที่ปฏิบัติมากที่สุดหรือบ่อยครั้งที่สุด
 - ค่าคะแนนเฉลี่ย 3.50 - 4.49 หมายความว่า แบบภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนที่แสดงออกมากมากหรือบ่อยครั้ง
 - ค่าคะแนนเฉลี่ย 2.50 - 3.49 หมายความว่า แบบภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนที่ปฏิบัติปานกลางหรือค่อนข้างบ่อย
 - ค่าคะแนนเฉลี่ย 1.50 - 2.49 หมายความว่า แบบภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนที่ปฏิบัติน้อย หรือไม่บ่อยนัก
 - ค่าคะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.49 หมายความว่า แบบภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนที่ปฏิบัติน้อยที่สุดหรือแทบจะไม่ปฏิบัติ

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับ แบบภาวะผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 สรุปได้ดังนี้

1. แบบภาวะผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 ทั้งโดยรวมและรายด้านทุกด้าน คือ ด้านแบบภาวะผู้นำที่ยึดสถาบันเป็นหลัก ด้านแบบภาวะผู้นำที่ยึดบุคคลเป็นหลัก และด้านแบบภาวะผู้นำที่ยึดการประสานงาน ประโยชน์เป็นหลักอยู่ในระดับ มาก

2. ผลการเปรียบเทียบแบบภาวะผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 ระหว่างผู้บริหารโรงเรียนที่มีมาตรฐานวิทยฐานะชำนาญการกับผู้บริหารโรงเรียนที่มีมาตรฐานวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ พบว่าผู้บริหารโรงเรียนที่มีมาตรฐานวิทยฐานะต่างกันปฏิบัติแบบภาวะผู้นำไม่แตกต่างกัน

3. ผลการเปรียบเทียบแบบภาวะผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 ระหว่างผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งผู้บริหารต่างกัน โดยรวมปฏิบัติแบบภาวะผู้นำไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่าผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งด้านแบบภาวะผู้นำที่ยึดการประสานประโยชน์เป็นหลักแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

จากการสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแบบภาวะผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 ประเด็นที่น่าสนใจ นำมาอภิปราย ดังนี้

1. แบบภาวะผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียน สังกัดงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 ทั้งโดยรวมและรายด้าน คือ แบบภาวะผู้นำที่ยึดสถาบันเป็นหลัก แบบภาวะผู้นำที่ยึดบุคคลเป็นหลัก และแบบภาวะผู้นำที่ยึดการประสานประโยชน์เป็นหลักอยู่ในระดับ มาก ผลการวิจัยนี้ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ อารีย์ เกิดปิ่น (2533 : บทคัดย่อ) ซึ่งได้ศึกษาแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 7 ที่พบว่าระดับแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม สังกัดกรมพลศึกษา เขตการศึกษา 7 โดยส่วนรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สมควร ไกรพน (2546 : บทคัดย่อ) ซึ่งได้ศึกษาแบบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น ที่พบว่า แบบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดขอนแก่น ตามความคิดเห็นของข้าราชการครู โดยรวมอยู่ในระดับมาก

สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ จำนงค์ ยอดขำ (2536 : 55) ได้ศึกษาพฤติกรรมผู้นำของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ที่เป็นจริงและที่พึงประสงค์ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี พบว่าพฤติกรรมการบริหารที่เป็นจริงของผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้านเรียงตามลำดับจากคะแนนเฉลี่ยมากไปหาน้อยคือ ด้านการบริหารตามสถานการณ์ต่างๆ ด้านการบริหารคน และด้านการบริหารงาน สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สาคร นิยมบุญเจือ (2548 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนเกี่ยวกับแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาพื้นฐาน จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนเกี่ยวกับแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารทั้ง 3 แบบ อยู่ในระดับมากและสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ จารุวรรณ หลีกคำพันธ์ (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทฤษฎีของผู้นำและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 พบว่า แบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทฤษฎีของผู้นำและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ทั้งโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ รังษิ ผลากอง (2541 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง พฤติกรรมผู้นำผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษาที่มีพฤติกรรมผู้นำอยู่ในระดับมากทั้งโดยส่วนรวมและรายด้านแต่ไม่สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ กสานต์ วณิชชานนท์ (2529 : บทคัดย่อ) ซึ่งได้ทำการศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์เกี่ยวกับแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร พบว่า โดยส่วนรวมผู้บริหารโรงเรียนมัศึกษามีภาวะผู้นำแบบประสานประโยชน์เป็นหลักและแบบภาวะผู้นำที่ยึดบุคคลเป็นหลัก ไม่สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ วิรัตน์ ภาจันทร์กู (2531 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับแบบภาวะผู้นำของศึกษานิเทศก์อำเภอ ในเขตการศึกษา 10 พบว่า พฤติกรรมของผู้นำปฏิบัติหรือแสดงออกมาให้เห็นตามแบบภาวะผู้นำที่ยึดการประสานประโยชน์เป็นหลักและแบบภาวะผู้นำที่ยึดบุคคลเป็นหลักอยู่ในระดับมากและแบบภาวะผู้นำที่ยึดสถาบันเป็นหลักอยู่ในระดับน้อย ไม่สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ประมวล อินทศรี (2537 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 9 โดยแบ่งตามแนวคิดของเกทเชลล์และพบว่าแบบภาวะผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนแบบประสานประโยชน์เป็นหลักปฏิบัติอยู่ในระดับมากส่วนแบบภาวะผู้นำที่ยึดบุคคลเป็นหลักและแบบภาวะผู้นำที่ยึดสถาบันเป็นหลักปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย

การที่ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้ น่าจะเป็นเพราะว่าผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 เป็นผู้ที่ได้รับการคัดเลือกและอบรมความรู้ ทักษะการบริหารและการเป็นผู้นำก่อนการเข้าสู่ตำแหน่งผู้บริหาร โรงเรียนจึงทำให้ได้คนดีมีคุณภาพ ส่วน

ใหญ่อยู่ในวัยทำงานที่มีประสิทธิภาพและมีประสบการณ์ในการบริหารงานในตำแหน่งอื่นมาก่อน จึงทำให้สามารถเรียนรู้ และเข้าใจงานได้ง่าย ประกอบกับหน่วยงานต้นสังกัดคือสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 ได้พัฒนาความรู้ ทักษะและทัศนคติในการทำงานอยู่อย่าง สม่ำเสมอ เช่น การอบรมเตรียมผู้บริหาร การประชุม การอบรมสัมมนา การเข้าร่วมประชุมสมาคม ผู้บริหาร โรงเรียนแห่งประเทศไทย การศึกษาดูงาน การพัฒนาตนเองอยู่เสมอ จึงทำให้มีความรู้ ความเข้าใจและเกิดวิสัยทัศน์ที่จะบริหารงานของโรงเรียนเป็นอย่างดีจึงทำให้ผู้บริหาร โดยภาพรวม มีภาวะผู้นำอยู่ในระดับมากซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สุมาลี วิทยรัตน์ (2543 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของอธิการบดีกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของผู้บริหาร สถาบันราชภัฏ ในภาคเหนือ มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงอยู่ในระดับมากและนอกจากนั้นคนที่ เป็น ผู้นำทุกคนไม่ว่าจะอยู่องค์การไหนก็จะมีลักษณะบางอย่างที่สนับสนุนให้เป็นผู้นำหรือมีภาวะผู้นำ เห็นบุคคลอื่นในตัวโดยธรรมชาติอยู่แล้วซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำที่ สตีจคคริว (อัญชลี เหลืองอ่อน 2540 : 51-52 ; อ้างอิงมาจาก Stogdill 1984) ได้สรุปทฤษฎีผู้ยิ่งใหญ่ (Great Man Theory) อธิบายว่าการเป็นผู้นำเป็นผลมาจากพันธุกรรมหรือเป็นผู้นำมาตั้งแต่กำเนิด เกิดมา พร้อมกับลักษณะบางอย่างที่จะส่งเสริมสนับสนุนให้เป็นผู้นำ ผู้นำจะมีลักษณะแตกต่างจากบุคคล อื่นด้วยเหตุผลที่กล่าวมาจึงทำให้ผู้บริหาร โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 มีแบบภาวะผู้นำทั้งโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. การเปรียบเทียบแบบภาวะผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 ที่มีมาตรฐานวิทยฐานะแตกต่างกันโดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่ง สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ เกรียงศักดิ์ เพชรานนท์ (2531 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความ คิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์เกี่ยวกับแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารวิทยาลัยพลศึกษา สังกัดกรม พลศึกษาพบว่า ผู้บริหารที่มีตำแหน่งต่างกัน มีแบบภาวะผู้นำไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับ ผลงานวิจัยของ กิตติ บรรณโสภินธุ์ (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยการศึกษาคุณลักษณะที่พึง ประสงค์ของผู้บริหารวิทยาลัยอาชีวศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู อาจารย์กลุ่มภาคใต้ สังกัดกองวิทยาลัยอาชีวศึกษา กรมอาชีวศึกษาที่มีตำแหน่งทางราชการต่างกัน พบว่าทั้งผู้บริหาร และครู อาจารย์ที่มีตำแหน่งทางราชการต่างกันมีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของ ผู้บริหารวิทยาลัยอาชีวศึกษาทั้งโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันและสอดคล้องกับผลงานวิจัย ของ อดลแมน (บุญรวย สายแก้ว 2535 : 47 ; อ้างอิงมาจาก Adelman 1981 : 4218-A) ได้ทำการ วิจัยเรื่อง รูปแบบภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของผู้บริหารและครู ใน โรงเรียน ประถมศึกษาและ มัธยมศึกษาในเมืองนาซวิล เดวิดสันเคาน์ตี พบว่าไม่มีความแตกต่างกันเกี่ยวกับความต้องการ บทบาทพฤติกรรมผู้นำของตนเองที่เกี่ยวข้องกับมิติกิจสัมพันธ์และมิติสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหาร

โรงเรียนประถมศึกษา กับผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ รังษี ผลากอง (2541 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง พฤติกรรมผู้นำผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ดที่มีตำแหน่งและขนาดของโรงเรียนต่างกัน ไม่แตกต่างกัน แต่ไม่สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ เคนหวัง บุญเทศ (บุญรวย สายแก้ว 2535 : 44 ; อ้างอิงมา จาก เคนหวัง บุญเทศ 2543 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตามอายุ ตำแหน่งและระยะเวลาใน การดำรงตำแหน่งพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด อุบลราชธานี มีแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนที่แตกต่างกันและไม่สอดคล้องกับผลงานวิจัย ของ ชีระ หมวดจันทร์ (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยการศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช เปรียบเทียบระหว่าง ตำแหน่งพบว่าผู้บังคับบัญชากับผู้บริหารโรงเรียนมีความเห็นต่อคุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียน ที่แสดงออกแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และผู้บังคับบัญชากับครูผู้สอน มีความเห็นต่อคุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การที่ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้อาจจะเนื่องมาจากว่าผู้บริหารโรงเรียนที่ได้รับการแต่งตั้ง ก่อนวันที่พระราชบัญญัติข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 ประกาศใช้ นั้น สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2536 : หน้า ก) ได้สรรหามุคผลเข้าสู่ตำแหน่ง ผู้บริหารโรงเรียนเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการข้าราชการครู (ก.ค.) กำหนด คือ มีวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางการศึกษาและดำรงตำแหน่งผู้สอน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน ผู้ที่ทำหน้าที่ให้ การศึกษาของหน่วยงานทางการศึกษาหรือศึกษานิเทศก์อย่างใดอย่างหนึ่งมาแล้วไม่น้อยกว่า 4 ปี และเมื่อผ่านการสอบคัดเลือกตามเกณฑ์ที่คณะกรรมการข้าราชการครู (ก .ค.) กำหนดแล้วจะต้อง เข้ารับการอบรมหลักสูตรผู้บริหารระดับสูงเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 23 วันทำการก่อนจึงจะได้รับการ แต่งตั้งหรือเลื่อนให้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียนส่วนผู้บริหารโรงเรียนที่ได้รับการแต่งตั้ง หลังจากวันที่พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 ประกาศใช้ในราชกิจจานุเบกษาแล้วสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราชซึ่งเป็นหน่วยงาน ผู้บังคับบัญชามีหน้าตามาตร 80 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการ ศึกษา พ.ศ. 2547 ซึ่งบัญญัติว่าผู้บังคับบัญชาต้องจัดให้มีการพัฒนา ข้าราชการครูและบุคลากร ทางการศึกษา ก่อนแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งบางตำแหน่งและบางวิทยฐานะเพื่อเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ เจตคติที่ดี คุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพที่เหมาะสมในอันที่จะทำให้การปฏิบัติ ราชการเกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผลและความก้าวหน้าแก่ราชการและในปัจจุบันสำนักงานเขต

พื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราชได้จัดให้มีการพัฒนา อบรม ศึกษาดูงาน ประชุมประจำเดือน อบรม ทางไกลอยู่บ่อยๆ ผู้บริหารเองก็พัฒนาตนเองอยู่เป็นประจำทำให้เกิดความรู้ มีวิสัยทัศน์ในการ ปฏิบัติงานดังที่ วีระวัฒน์ ปิ่นนามัย (2544 : 12-13) กล่าวถึงคุณสมบัติที่พึงประสงค์ของผู้นำว่าผู้นำ ต้องมีวิสัยทัศน์และพัฒนาตนเองอยู่เสมอเพื่อนำความรู้มาปรับปรุงการทำงานให้ดียิ่งขึ้นด้วยเหตุที่ กล่าวมา จึงทำให้ผู้บริหาร โรงเรียนสังกัดของสำนักงานเขตพื้นที่นครศรีธรรมราช เขต 3 ที่มี มาตรฐานตำแหน่งแตกต่างกันปฏิบัติแบบภาวะผู้นำไม่แตกต่างกัน

3. การเปรียบเทียบแบบภาวะผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 ที่มีประสบการณ์ต่างกันโดยรวมไม่แตกต่างกันแต่เมื่อพิจารณา เป็นรายด้านพบว่าผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งด้านแบบภาวะผู้นำที่ยึด การประสานประโยชน์เป็นหลักแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ที่ตั้งไว้ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมมาตร แก้วลาย (2528 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการ ปฏิบัติงานของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดตรัง พบว่า ผู้บริหารที่มีประสบการณ์ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดตรัง แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สาคร จันทร์ทองอ่อน (2535 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง คุณลักษณะของผู้บริหาร โรงเรียนที่เป็นจริงและที่พึงประสงค์ตามทัศนะของครู อาจารย์ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา นครศรีธรรมราช พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ตาม ทัศนะของครู อาจารย์ ที่มีประสบการณ์ต่างกันโดยรวมไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ เสริมศักดิ์ ดิษฐพาน (2531 : 70) ที่พบว่าผู้ได้บังคับบัญชาของศึกษานิเทศก์อำเภอที่มีประสบการณ์ใน การปฏิบัติงานตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไปมีความต้องการพฤติกรรมผู้นำกึ่งมิตรสัมพันธ์ของศึกษานิเทศก์ อำเภอมากกว่าผู้ได้บังคับบัญชาของศึกษานิเทศก์อำเภอที่มีประสบการณ์ต่ำกว่า 10 ปี สอดคล้องกับ ผลงานวิจัยของ วิจิตร ธีระกุล (บุญรวย สายแก้ว 2535 : 46 ; อ้างอิงมาจาก Dheerkul 1972 : 71) ได้ ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้นำกับเพศ อายุ ประสบการณ์และคุณวุฒิของครูใหญ่ โรงเรียนมัธยมศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษาสายสามัญในกรุงเทพมหานคร โดยใช้แบบสอบถาม LBDQ พบว่า ครูใหญ่เพศชายมีพฤติกรรมผู้นำมิติมุ่งสัมพันธ์มากกว่าครูใหญ่เพศหญิง ครูใหญ่ที่มี ประสบการณ์ด้านงานนิเทศการศึกษา การบริหารการศึกษาและมัธยมศึกษา มีแนวโน้มจะเป็นผู้นำที่ ดีกว่าครูใหญ่ที่ไม่เคยมีประสบการณ์ด้านนี้มาก่อนสอดคล้องกับงานวิจัยของ Sharpton (1985 : 3699) ได้ศึกษาแบบพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนในรัฐ โอคลาโฮมา (Oklahoma) โดยใช้ แบบทดสอบพฤติกรรมภาวะผู้นำของเรดคินในรูป 3 มิติ จากการศึกษาพบว่า แบบผู้นำของผู้บริหาร แยกตามอายุ ประสบการณ์การทำงานการสอนและประสบการณ์การทำงานในการบริหาร มีความ แตกต่างกัน ที่เห็นได้ชัดคือระดับการศึกษาของผู้บริหารมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมแบบมุ่งงาน

และมุ่งคน ส่วนรูปแบบที่ผู้บริหารใช้มากที่สุด คือ แบบนำทีม และแบบที่ใช้รองลงมา คือ แบบนักพัฒนา สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ทอมสัน (เสริมศักดิ์ คิชรูปาน 2531 : 37 ; อ้างอิงมาจาก Tomson 1960 : 4926-A) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้นำ กับประสพการณ์ทางการศึกษาของอาจารย์ใหญ่โรงเรียนมัธยมศึกษา ในรัฐเนบราสกา (Nebraska) ประเทศสหรัฐอเมริกา โดยทำการศึกษาจากอาจารย์ จำนวน 161 คนในจำนวนโรงเรียน 28 โรงเรียน พบว่า การศึกษาอบรมอย่างเป็นทางการ ประสพการณ์ทางการบริหารของอาจารย์ใหญ่และจำนวนครูผู้ได้บังคับบัญชา ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมผู้นำมีติมุ่งงานกับมีติมุ่งสัมพันธ์ ประสพการณ์ของอาจารย์ใหญ่ และขนาดโรงเรียนมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมผู้นำมีติมุ่งสัมพันธ์และมีติมุ่งงาน สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ วิจิตร ธีระกุล (บุญรวย สายแก้ว 2535 : 46 ; อ้างอิงมาจาก Dheerakul 1972 : 71) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้นำกับ เพศ อายุ ประสพการณ์ และคุณวุฒิของครูใหญ่โรงเรียนมัธยมศึกษาสายสามัญ ในกรุงเทพมหานคร โดยใช้แบบสอบถาม LBDQ พบว่าครูใหญ่เพศชายมีพฤติกรรมผู้นำมีติมุ่งสัมพันธ์มากกว่าครูใหญ่เพศหญิง ครูใหญ่ที่มีประสพการณ์ด้านการนิเทศการศึกษา การบริหารการศึกษาและการมัธยมศึกษา มีแนวโน้มที่จะเป็นผู้นำที่ดีกว่าครูใหญ่ที่ไม่เคยมีประสพการณ์ด้านเหล่านี้มาก่อน

การที่ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้น่าจะเป็นเพราะผู้บริหารที่มีประสพการณ์ในการดำรงตำแหน่งตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบกฎหมาย มีวิสัยทัศน์ มีความสามารถในการปฏิบัติงานมี ทักษะ เทคนิคมีกลยุทธ์ในการบริหารเพื่อผลประโยชน์ทั้งบุคลากรและสถาบันอย่างเท่าๆ กัน ประสพการณ์ในการปฏิบัติงานทำให้ได้ความรู้ความจริงปฏิบัติแล้วเกิดผลสำเร็จ สอดคล้องกับแนวคิดของ เสนาะ ดิยาวัว (บุญรวย สายแก้ว 2535 : 76 ; อ้างอิงมาจาก เสนาะ ดิยาวัว 2516 : 200) ที่กล่าวว่าคนมีประสพการณ์มากมีส่วนทำให้มีความรู้ ความสามารถและเกิดความมั่นใจในการปฏิบัติงาน ส่งผลต่อความเชื่อ ค่านิยม ทศนคติเกี่ยวกับพฤติกรรมผู้นำแตกต่างกันสอดคล้องกับ อนันต์ ศรีโสภา (บุญรวย สายแก้ว 2535 : 76 ; อ้างอิงมาจาก อนันต์ ศรีโสภา 2527 : 1) ที่ได้สรุปว่าคนเรามีประสพการณ์ไม่เหมือนกัน ทำให้ความรู้ความจริงที่เขาค้นพบต่างกันด้วย สอดคล้องกับ สุชา จันทรเอม และสุรางค์ จันทรเอม (บุญรวย สายแก้ว 2535 : 76 ; อ้างอิงมาจาก สุชา จันทรเอม และสุรางค์ จันทรเอม 2520 : 75) สอดคล้องกับ ละเมียด ลิมอักษร (บุญรวย สายแก้ว 2535 : 77 ; อ้างอิงมาจาก ละเมียด ลิมอักษร 2516 : 56) กล่าวว่า ผู้มีประสพการณ์มากจะช่วยให้รู้จักแก้ปัญหา มีความรู้ลึกวิถักงกลต่อปัญหาน้อยกว่าผู้มีประสพการณ์น้อย สอดคล้องกับที่ ไพศาล ไกรสิทธิ์ (บุญรวย สายแก้ว 2535 : 78 ; อ้างอิงมาจาก ไพศาล ไกรสิทธิ์ 2524 : 186-203) ศึกษาวัฒนธรรมการทำงานของคนไทย พบว่า คนที่มีประสพการณ์ต่างกัน มีความเชื่อ ค่านิยม และพฤติกรรมการบริหารต่างกันสอดคล้องกับ ถวัลย์ ศิลปะกิจ (มนตรี ทัดเทียม 2543 : 20 ; อ้างอิงมาจาก ถวัลย์ ศิลปะกิจ

2525 : 130) กล่าวไว้ในหนังสือบริหารบุคคลว่าผู้บริหาร โรงเรียนที่มีประสบการณ์มากกว่าย่อมผ่านการทำงานมากกว่าสามารถแก้ปัญหาได้สูงและได้รับการยกย่องเป็นที่เชื่อถือแก่เพื่อนร่วมงาน สอดคล้องกับ ธงชัย สันติวงศ์ และชัยยศ สันติวงศ์ (2533 : 54) กล่าวในหนังสือพฤติกรรมบุคลากร ในองค์การว่า ประสบการณ์ทำให้คนมีโอกาสได้เรียนรู้ ทำความเข้าใจ มองเห็นปัญหาได้ชัดเจน ถูกต้องตามความเป็นจริง ทำให้เกิดทักษะและทัศนคติที่ดีในการปฏิบัติงาน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 ผู้วิจัยขอเสนอแนะ ดังนี้

1. จากการศึกษาทฤษฎีนี้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 ควรนำแบบภาวะผู้นำตามแนวคิดของเกทเชลล์และกูบา ไปใช้เป็นหลักสูตรในการอบรมพัฒนาผู้บริหาร รุ่นใหม่ที่กำลังเตรียมจะเป็นผู้บริหารต่อไปและควรขยายผลแบบภาวะผู้นำตามแนวคิดนี้ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1,2 และ4 นำไปใช้ในการพัฒนาผู้บริหาร โรงเรียนเพื่อให้มีแบบภาวะผู้นำที่สูงยิ่งขึ้นและรักษาไว้ให้ยั่งยืนถาวรตลอดไป
2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 ควรส่งเสริมให้ผู้บริหาร โรงเรียนที่มีอายุในการดำรงตำแหน่งน้อยกว่า 10 ปี ใช้แบบภาวะผู้นำตามแนวคิดเกทเชลล์และกูบา ในด้านการประสานประโยชน์ในการบริหาร โรงเรียนให้มากยิ่งขึ้นและควรขยายผลให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1,2 และ4 นำไปใช้ในการพัฒนาส่งเสริมผู้บริหาร โรงเรียนที่มีประสบการณ์ต่ำกว่า 10 ปี ด้วย

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรจะมีการวิจัยเปรียบเทียบแบบภาวะผู้นำทั้ง 3 แบบ คือ แบบภาวะผู้นำที่ยึดสถาบันเป็นหลัก แบบภาวะผู้นำที่ยึดบุคคลเป็นหลัก และแบบภาวะผู้นำที่ยึดการสานประโยชน์เป็นหลักกับผู้บริหาร โรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลางและขนาดใหญ่
2. ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแบบภาวะผู้นำผู้บริหาร โรงเรียนกับคุณภาพการบริหารด้านวิชาการ